

HET GROTE
PSYCHOLOGIE
BOEK

NOORDBOEK

Uitgever

Jonathan Metcalf, Liz Wheeler

Project art director/editor

Philip Ormerod, Amy Orsborne,
Karen Self

Hoofdreductie

Sam Atkinson, Sarah Tomley

Redactie

Camilla Hallinan, Cecile Landau,
Scarlett O'Hara, Esther Ripley

Illustraties

James Graham

Beeldredactie

Myriam Megharbi

Productie

Tony Phipps, Angela Graef

Oorspronkelijke uitgever

Dorling Kindersley Limited,
Londen

Oorspronkelijke titel

The Psychology Book

Copyright © 2011 Dorling Kindersley
Limited, Londen

Voor het Nederlandse taalgebied

Copyright © 2023 Noordboek
www.noordboek.nl

Vertaling

Aat van Uijen

Redactie & productie

Asterisk*, Amsterdam

ISBN 978 94 6471 053 3
NUR 770

All rights reserved.

Niets van deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel van
druk, fotokopie, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de
uitgever.

No part of this book may be
reproduced in any form, by print,
photocopy, microfilm, or any other
means without written permission by
the publisher.

AUTEURS

CATHERINE COLLIN

Onze adviseur Catherine Collin is klinisch psycholoog en universitair hoofddocent psychotherapie aan de University of Plymouth. Catherines interesse gaat uit naar de primaire gezondheidszorg en cognitieve gedragstherapie.

NIGEL BENSON

Nigel Benson doceert filosofie en psychologie en heeft verschillende succesvolle boeken over psychologie geschreven, waaronder *Psychologie voor beginners en Introducing Psychiatry*.

JOANNAH GINSBURG

Klinisch psycholoog en journalist Joanna Ginsburg werkt in centra voor *community treatment* in New York City, Boston, Philadelphia en Dallas en draagt geregeld bij aan publicaties op het gebied van de psychologie. Ze is medeauteur van *This Book has Issues: Adventures in Popular Psychology*.

VOULA GRAND

Als businesspsycholoog geeft Voula Grand internationale bedrijven adviezen over leiderschap en *executive performance*. Haar eerste roman, *Honor's Shadow* (2011), gaat over de psychologie van geheimen, verraad en wraak. Ze schrijft momenteel het vervolg, *Honor's Ghost*.

MERRIN LAZAN

Schrijver, redacteur en klassiek zanger Merrin Lazyan studeerde psychologie aan Harvard en werkte aan verschillende fictie- en non-fictieboeken over een breed scala van onderwerpen.

MARCUS WEEKS

Marcus Weeks is schrijver en musicus en studeerde psychologie. Voor hij zich als schrijver ontpopte, werkte hij als leraar. Hij heeft bijgedragen aan veel boeken over kunst en populairwetenschappelijke boeken.

INHOUD

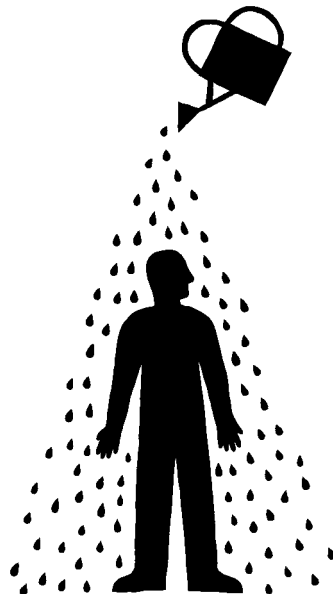
10 INLEIDING

FILOSOFISCHE WORTELS

PSYCHOLOGIE IN WORDING

- 18 **De vier temperamenten**
Galenus
- 20 **Deze machine heeft een redenerende ziel**
Descartes
- 22 **Dormez!** Abbé Faria
- 24 **Concepten worden krachten als ze elkaar weerstaan**
Johann Friedrich Herbart
- 26 **Het zelf dat men werkelijk is**
Søren Kierkegaard
- 28 **Persoonlijkheid bestaat uit *nature* en *nurture***
Francis Galton
- 30 **De wetten van de hysterie zijn universeel**
Jean-Martin Charcot
- 31 **Een bijzondere vernietiging van de inwendige verbindingen van de geest**
Emil Kraepelin
- 32 **Het begin van het geestelijke leven stamt uit het leven zelf**
Wilhelm Wundt

- 38 **We kennen de betekenis van 'bewustzijn' zolang niemand om een definitie vraagt**
William James
- 46 **Adolescentie is een nieuwe geboorte**
G. Stanley Hall
- 48 **24 uur na iets geleerd te hebben, zijn we twee derde ervan vergeten**
Hermann Ebbinghaus
- 50 **De intelligentie van een individu is geen vastliggende kwantiteit**
Alfred Binet
- 54 **Het onbewuste ziet de mens achter de schermen**
Pierre Janet

BEHAVIORISME REACTIE OP DE OMGEVING

- 60 **Het zien van lekker eten doet je het water in de mond lopen** Ivan Pavlov
- 62 **Nutteloze handelingen worden weggeëts**
Edward Thorndike
- 66 **Iedereen kan ongeacht zijn aard alles worden aangeleerd** John B. Watson
- 72 **De grote van God gegeven doolhof die onze menselijke wereld is** Edward Tolman
- 74 **Als een rat eenmaal onze graanzak heeft bezocht, kunnen we op zijn terugkeer rekenen**
Edwin Guthrie
- 75 **Niets is natuurlijker voor de kat dan van de rat te 'houden'** Zing-Yang Kuo
- 76 **Leren is gewoon niet mogelijk** Karl Lashley
- 77 **Inprenting kan niet worden vergeten!**
Konrad Lorenz
- 78 **Gedrag wordt gevormd door positieve en negatieve bekrachtiging** B.F. Skinner
- 86 **Stop met angstig zijn en ontspan je** Joseph Wolpe

PSYCHOTHERAPIE

HET ONBEWUSTE BEPAALT HET GEDRAG

- 92 Het onbewuste is de ware psychische realiteit**
Sigmund Freud
- 100 De neuroot draagt voortdurend een gevoel van minderwaardigheid met zich mee** Alfred Adler
- 102 Het collectieve onbewuste bestaat uit archetypen**
Carl Jung
- 108 De worsteling tussen levens- en doodsdrijf bestaat het hele leven**
Melanie Klein
- 110 De tirannie van het 'moeten'** Karen Horney
- 111 Het superego spreekt zich alleen uit als het het ego met vijandigheid confronteert** Anna Freud
- 112 Waarheid kan alleen worden getolereerd als je haar zelf ontdekt** Fritz Perls
- 118 Het is inadequaat een kind te adopteren en van hem te houden**
Donald Winnicott
- 122 Het onbewuste is de discours van de ander**
Jacques Lacan
- 124 De hoofdtaak van de mens is zichzelf geboren laten worden**
Erich Fromm

- 130 Het goede leven is een proces, geen toestand**
Carl Rogers
- 138 Wat een mens kan zijn, moet hij zijn**
Abraham Maslow
- 140 Lijden houdt op lijden te zijn zodra het een betekenis vindt**
Viktor Frankl
- 141 Je wordt niet volledig mens zonder pijn**
Rollo May
- 142 Rationele overtuigingen scheppen gezonde emotionele gevolgen**
Albert Ellis
- 146 Het gezin is de 'fabriek' waar mensen worden gemaakt**
Virginia Satir
- 148 Turn on, tune in, drop out**
Timothy Leary
- 149 Inzicht kan blindheid veroorzaken**
Paul Watzlawick
- 150 Gekte is niet alleen afbraak, maar ook doorbraak** R.D. Laing
- 152 Ons lot wordt niet bepaald door onze geschiedenis**
Boris Cyrulnik
- 154 Alleen goede mensen worden depressief**
Dorothy Rowe
- 155 Vaders zijn onderworpen aan een zwijgplicht**
Guy Corneau

COGNITIEVE PSYCHOLOGIE

DE BEREKENENDE HERSENEN

- 160 Instinct is een dynamisch patroon**
Wolfgang Köhler
- 162 Onderbreking van een taak vergroot de kans dat hij wordt onthouden**
Bluma Zeigarnik
- 163 Als een zuigeling voetstappen hoort, wordt een celgroep geactiveerd**
Donald Hebb
- 164 Weten is een proces, geen product**
Jerome Bruner
- 166 Iemand met een overtuiging is moeilijk te veranderen**
Leon Festinger
- 168 Het magische getal zeven plus of min twee**
George Armitage Miller
- 174 De buitenkant laat meer zien dan je denkt**
Aaron Beck
- 178 We kunnen maar naar één stem tegelijk luisteren**
Donald Broadbent
- 186 De pijl van de tijd wordt in een lus gebogen**
Endel Tulving
- 192 Waarneming is extern geleide hallucinatie**
Roger N. Shepard

193 We kijken voortdurend naar causale verbanden

Daniel Kahneman

194 Gebeurtenissen en emoties worden samen in het geheugen opgeslagen

Gordon H. Bower

196 Emoties zijn een rijdende trein

Paul Ekman

198 Extase is een stap naar de alternatieve realiteit

Mihály Csíkszentmihályi

200 Gelukkige mensen zijn uiterst sociaal

Martin Seligman

202 Wat we geloven met heel ons hart is niet per se de waarheid

Elizabeth Loftus

208 De zeven zonden van het geheugen

Daniel Schacter

210 Je bent niet je gedachten

Jon Kabat-Zinn

211 De angst is dat de biologie alles verwerpt wat voor ons heilig is

Steven Pinker

212 Compulsieve rituelen zijn pogingen opdringerige gedachten te beheersen

Paul Salkovskis

SOCIALE PSYCHOLOGIE IN IEMAND ANDERS' WERELD ZIJN

218 Je kunt een systeem pas begrijpen als je probeert het te veranderen

Kurt Lewin

224 Hoe sterk is de drang tot sociaal conformisme?

Solomon Asch

228 Het leven wordt gespeeld als een toneelstuk

Erving Goffman

230 Hoe vaker je het ziet, hoe leuker je het vindt

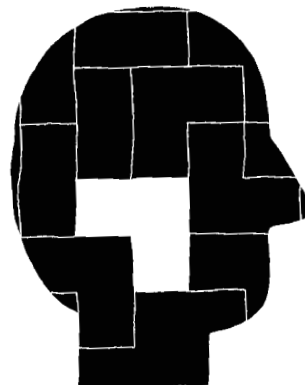
Robert Zajonc

236 Wie houdt van competente vrouwen?

Janet Taylor Spence

237 Flitsherinneringen worden afgevuurd door emotionele gebeurtenissen

Roger Brown

238 Het doel is niet de kennis te vergroten, maar op de hoogte te zijn

Serge Moscovici

240 We zijn van nature sociale wezens

William Glasser

242 We geloven dat mensen krijgen wat ze verdienen

Melvin Lerner

244 Mensen die gekke dingen doen, zijn niet per se gek

Elliot Aronson

246 Mensen doen wat ze gezegd wordt te doen

Stanley Milgram

254 Wat gebeurt er als je goede mensen op een slechte plek brengt?

Philip Zimbardo

256 Trauma moet worden begrepen in termen van de relatie tussen individu en samenleving

Ignacio Martín-Baró

ONTWIKKELINGS- PSYCHOLOGIE

VAN KIND TOT VOLWASSENE

- 262** Het doel van opvoeding is mannen en vrouwen te creëren die in staat zijn nieuwe dingen te doen
Jean Piaget
- 270** We worden onszelf door anderen
Lev Vygotsky
- 271** Een kind is niet aan een bepaalde ouder voorbehouden
Bruno Bettelheim
- 272** Alles wat groeit, heeft een grondplan
Erik Erikson
- 274** Vroege emotionele bindingen zijn een integraal deel van de menselijke aard
John Bowlby
- 278** Contact is veel belangrijker dan voedsel
Harry Harlow
- 279** We bereiden kinderen voor op een leven waarvan we niets weten
Françoise Dolto
- 280** Een gevoelige moeder schept een veilige hechting
Mary Ainsworth
- 282** Wie leert een kind een lid van een ander ras te vrezen en te haten?
Kenneth Clark
- 284** Meisjes doen het beter op school dan jongens
Eleanor E. Maccoby

- 286** Het meeste gedrag wordt geleerd door imitatie
Albert Bandura
- 292** Moraliteit ontwikkelt zich in zes fasen
Lawrence Kohlberg
- 294** Het taalorgaan groeit als ieder ander orgaan
Noam Chomsky
- 298** Autisme is een extreme vorm van de mannelijke hersenen
Simon Baron-Cohen

PSYCHOLOGIE VAN HET VERSCHIL

PERSOONLIJKHEID EN INTELLIGENTIE

- 304** Bedenk zo veel mogelijk toepassingen voor een tandenstoker
J.P. Guilford
- 306** Had Robinson Crusoe geen persoonlijkheidskenmerken voor hij Vrijdag ontmoette?
Gordon Allport
- 314** Algemene intelligentie bestaat uit vloeibare en gekristalliseerde intelligentie
Raymond Cattell
- 316** Er is een verband tussen krankzinnigheid en genialiteit
Hans J. Eysenck
- 322** Drie motiveringen sturen de prestaties aan
David C. McClelland

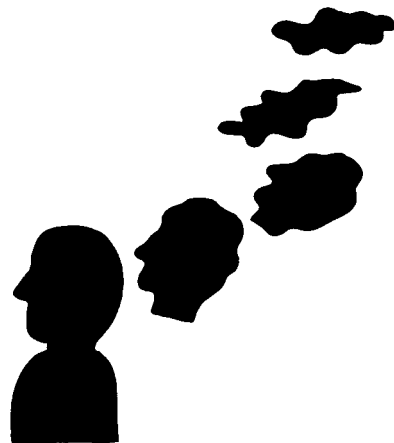
- 324** Emotie is in essentie een onbewust proces
Nico Frijda
- 326** Gedrag zonder omgeving zou chaotisch zijn
Walter Mischel
- 328** We kunnen in psychiatrische inrichtingen de gezonden niet van de zieken onderscheiden
David Rosenhan
- 330** De vrouw met 3 levens
Thigpen & Cleckley

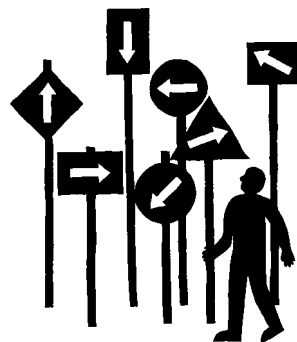
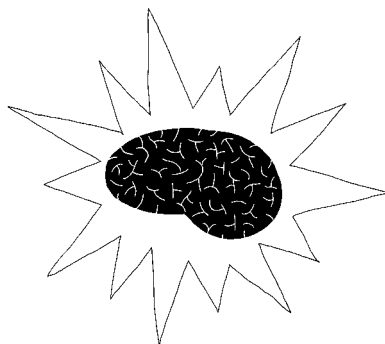
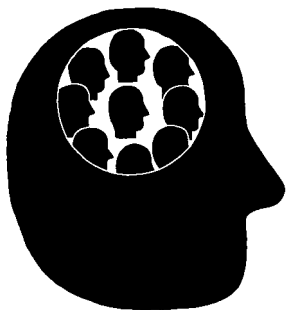
332 ANDERE PSYCHOLOGEN

340 VERKLARENDE WOORDENLIJST

344 REGISTER

351 VERANTWOORDING

Van alle wetenschappen is de psychologie wellicht het meest mysterieus voor het algemene publiek en het meest vatbaar voor misvattingen. Hoewel haar taal en ideeën de alledaagse cultuur hebben doordrongen, hebben de meeste mensen slechts een vaag idee van wat psychologen eigenlijk doen. Bij sommigen roept psychologie het beeld op van iemand in een witte jas, aan het hoofd van een instelling voor geesteszieken, of laboratoriumexperimenten aan ratten uitvoerend. Anderen stellen zich een man met een Midden-Europees accent voor die een patiënt op een sofa analyseert of een of andere vorm van hersenspoeling uitvoert.

Hoewel deze stereotypen overdreven zijn, zit er wel enige waarheid in. Het is misschien de enorme reeks onderwerpen die onder de paraplu van de psychologie valt (en de verbazingwekkende hoeveelheid termen die met 'psych' beginnen), die verwarring scheidt over wat psychologie inhoudt; psychologen zelf zijn het niet eens over de definitie van het woord. 'Psychologie' komt van het Oud-Griekse *psyche* ('ziel' of 'geest') en *logia* ('leer') en lijkt het brede bereik van het onderwerp samen te vatten, maar tegenwoordig beschrijft het woord meestal 'de

wetenschap van geest en gedrag'.

De nieuwe wetenschap

Psychologie kan ook worden gezien als een brug tussen filosofie en fysiologie. Waar de fysiologie gaat over de fysieke eigenschappen van de hersenen en het zenuwstelsel, onderzoekt de psychologie de geestelijke processen die erin plaatsvinden en hoe deze zich uiteten in onze gedachten, uitspraken en gedrag. Waar de filosofie zich bezighoudt met gedachten en ideeën, bestudeert de psychologie hoe we ze bedenken en wat ze zeggen over de werking van onze geest.

Alle wetenschappen zijn ontstaan uit de filosofie door de toepassing van wetenschappelijke methoden op filosofische vragen, maar de ongrijpbaarheid van on-

derwerpen als bewustzijn, waarneming en geheugen betekende dat de psychologie traag was in de overgang van filosofische speculatie naar wetenschap. Op sommige universiteiten, met name in de Verenigde Staten, begonnen afdelingen psychologie als tak van de afdeling filosofie, terwijl ze elders, vooral in Duitsland, werden opgericht aan de bètafaculteiten. Pas aan het eind van de 19de eeuw werd de psychologie gevestigd als zelfstandige wetenschappelijke discipline.

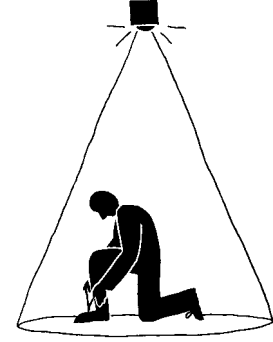
De oprichting van het eerste laboratorium voor experimentele psychologie door Wilhelm Wundt aan de universiteit van Leipzig in 1879 markeert de psychologie als een echt wetenschappelijk onderwerp, en wel één dat nieuwe onderzoeksterreinen verkende. In de loop van de 20ste eeuw bloeide de psychologie en ontwikkelden zich de belangrijke takken en bewegingen. Zoals bij alle wetenschappen is haar geschiedenis gebouwd op de theorieën en ontdekkingen van opeenvolgende generaties, terwijl veel van de oudere theorieën relevant zijn gebleven voor de hedendaagse psychologen. Sommige gebieden worden al sinds de beginjaren onderzocht en zijn onderwerp van interpretaties van verschillende

Psychologie heeft een lang verleden, maar slechts een korte geschiedenis.

Hermann Ebbinghaus

stromingen geweest, terwijl andere uit de gunst zijn geraakt, maar iedere keer hebben ze aanzienlijke invloed op het denken gehad en zijn er bij tijd en wijle geheel nieuwe onderzoeksvelden uit voortgesproten.

De eenvoudigste manier om het uitgebreide onderwerp van de psychologie te benaderen, is een kijkje te nemen bij enkele van haar belangrijkste bewegingen in chronologische volgorde, zoals we in dit boek doen: van haar wortels in de filosofie, via het behaviorisme, de psychotherapie en het onderzoek aan cognitieve, sociale en ontwikkelingspsychologie tot de psychologie van het verschil.

Twee benaderingen

Zelfs in haar begindagen betekende de psychologie verschillende dingen voor verschillende mensen. In de Verenigde Staten lagen haar wortels in de filosofie, dus de benadering was speculatief en theoretisch; ze handelde over concepten als bewustzijn en het zelf. In Europa was het onderzoek geworteld in de bètawetenschappen, dus de nadruk lag op het onder laboratoriumomstandigheden onderzoeken van de geestelijke processen, zoals zintuiglijke waarneming en geheugen. Zelfs dit onderzoek werd echter beperkt door de intros-

pectieve aard van de methoden: pioniers als Hermann Ebbinghaus werden het onderwerp van hun eigen onderzoek en beperkten daarmee het bereik van hun onderwerpen tot hetgeen ze bij zichzelf konden waarnemen. Hoewel ze wetenschappelijke methoden toepasten en hun theorieën de grondslag legden voor nieuwe wetenschap, vonden velen van de volgende generatie psychologen hun processen te subjectief en begonnen ze om te kijken naar objectievere methoden.

In de jaren negentig van de 19de eeuw deed de Russische fysioloog Ivan Pavlov experimenten die essentieel bleken voor de ontwikkeling van de psychologie in Europa en de Verenigde Staten. Hij bewees dat dieren konden worden geconditioneerd een respons te vertonen, een idee dat zich ontwikkelde tot een nieuwe beweging, het behaviorisme. De behavioristen meenden dat het onmogelijk was geestelijke processen objectief te bestuderen, maar vonden dat het relatief gemakkelijk was om gedrag te meten, de manifestatie van deze processen. Ze begonnen experimenten te ontwerpen die onder gecontroleerde omstandigheden konden worden uitgevoerd, eerst op dieren en later op mensen. De onderzoeken van de behavioristen concentreerden

zich vrijwel uitsluitend op hoe gedrag wordt gevormd door interactie met de omgeving; deze stimulus-respons-theorie werd bekend door het werk van John Watson. Nieuwe leertheorieën begonnen in Europa en de Verenigde Staten te ontstaan en trokken de aandacht van het algemene publiek.

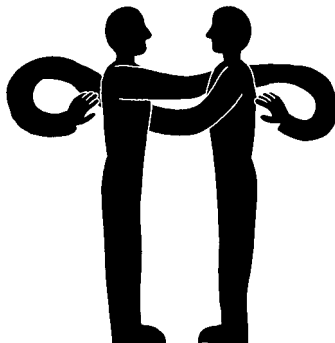
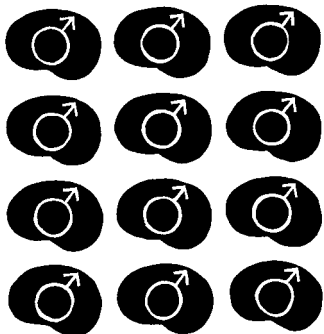
Ongeveer in dezelfde tijd als het behaviorisme in de Verenigde Staten opkwam, begon een jonge neuroloog in Wenen een theorie van de geest te ontwikkelen die het denken van die tijd omver zou werpen en tot een geheel andere benadering zou leiden. Gebaseerd op waarnemingen aan patiënten en ziektegeschiedenissen in plaats van op laboratoriumexperimenten markeerde Sigmund Freuds

Het eerste feit voor ons psychologen is dus dat er enige vorm van denken plaatsvindt.

William James

theorie van de psychoanalyse een terugkeer van het onderzoek van de subjectieve ervaring. Hij was geïnteresseerd in herinneringen, de ontwikkeling van het kind en interpersoonlijke relaties en benadrukte het belang van het onbewuste voor het gedrag. Hoewel zijn ideeën in die tijd schokkend leken, werden ze snel algemeen aanvaard, en het idee van 'praattherapie' bestaat ook nu nog in verschillende vormen.

Nieuwe onderzoeksterreinen

Midden 20ste eeuw raakten het behaviorisme en de psychoanalyse uit de gunst en keerde het wetenschappelijk onderzoek naar de geestelijke processen terug. Dit markeerde het begin van de cognitieve psychologie, een beweging die zijn wortels had in de holistische benadering van de gestaltpsychologen, die geïnteresseerd waren in het onderzoek van de waarneming. Ze begonnen in de Verenigde Staten in de jaren na de Tweede Wereldoorlog, en eind jaren vijftig was de cognitieve psychologie dominerend geworden. De snel groeiende terreinen van communicatie en informatica leverden psychologen een nuttige analogie; ze hanteerden het model van informatieverwerking voor theorieën op het

gebied van aandacht, waarneming, herinneren en vergeten, taal en taalverwerving, probleemoplossing, besluitvorming en motivatie.

Zelfs de psychotherapie, die in talloze vormen aan de oorspronkelijke 'praattherapie' ontsproot, werd beïnvloed door de cognitieve benadering. Cognitieve therapie en cognitieve gedragstherapie waren alternatieven voor de psychoanalyse en leidden tot bewegingen als de humanistische psychologie, die zich op uniek menselijke kenmerken concentreerden. De therapeuten uit deze school verschoven hun aandacht van het genezen van zieken naar het begeleiden van gezonde mensen naar een zinvoller leven.

Terwijl de psychologie zich in haar beginfase grotendeels op de geest en het gedrag van individuen had gericht, was er nu een toegewomen belangstelling voor de manier waarop we op onze omgeving en andere mensen reageren; dit werd het terrein van de sociale psychologie. Net als de cognitieve psychologie had deze veel te danken aan de gestaltpsychologen, met name Kurt Lewin. De sociale psychologie kreeg vaart in de tweede helft van de 20ste eeuw, toen er intrigerend onderzoek werd gedaan naar attitudes en vooroordelen, gehoorzaamheid en conformisme, en onze rede-

nen voor agressie of altruïsme, die alle in de moderne wereld steeds relevanter worden.

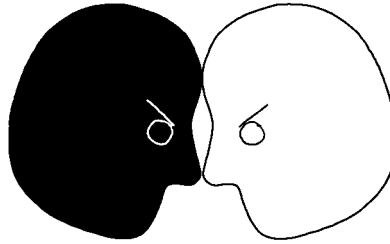
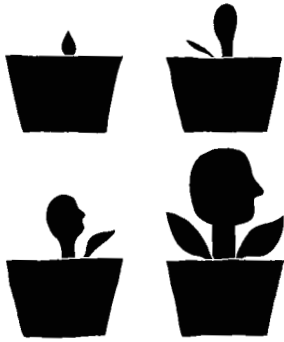
Freuds niet aflatende invloed uitte zich vooral in het nieuwe gebied van de ontwikkelingspsychologie. Dit onderzoek hield zich aanvankelijk alleen met de kindertijd bezig, maar breidde zich uit tot de gehele levenscyclus. Onderzoekers brachten het sociale, culturele en morele leren in kaart, evenals de manieren waarop we ons hechten. De bijdrage van de ontwikkelingspsychologie aan het onderwijs was belangrijk, maar ze heeft minder opvallend ook het denken beïnvloed over de relatie tussen de ontwikkeling van het kind en attitudes wat betreft ras en geslacht.

Als de 19de eeuw het tijdperk was van het gedrukte boek, is onze eeuw die van de divan voor zelfanalyse.

Marshall McLuhan

Vrijwel iedere psychologische school heeft het onderwerp van de menselijke uniciteit aangeroerd, maar eind 20ste eeuw werd dit als een zelfstandig gebied van de psychologie erkend. Psychologen in deze groeiende tak proberen niet alleen persoonlijkheidskenmerken en intelligentiefactoren te identificeren, maar ook normaliteit en abnormaliteit te definiëren en te meten, en te kijken in hoeverre onze individuele verschillen een product zijn van de omgeving dan wel van erfelijkheid.

Een invloedrijke wetenschap

De vele takken van de psychologie bestrijken het hele spectrum van het geestelijke leven en het gedrag van mens en dier. Er is overlapping met veel andere disciplines, zoals geneeskunde, neurowetenschappen, informatica, onderwijs, sociologie, antropologie en zelfs politiek, economie en rechten. Psychologie is wellicht de meest veelzijdige van alle wetenschappen geworden.

Er is nog steeds een wederzijdse invloed tussen de psychologie en andere wetenschappen, vooral op het gebied van de neurowetenschappen en de genetica. Met name de discussie *nature* versus *nurture*, die teruggaat op de ideeën

van Francis Galton in de jaren 1870, woedt nog steeds voort; recentelijk heeft de evolutionaire psychologie een bijdrage geleverd door het bestuderen van psychische kenmerken als aangeboren biologische verschijnselen die gehoorzamen aan de wetten van de erfelijkheid en de natuurlijke selectie.

Psychologie is een omvangrijk onderwerp en haar bevindingen raken ons allemaal. In enige vorm beïnvloedt ze vele beslissingen op het terrein van de overheid, het zakenleven, de reclamebusiness en de massamedia. Ze beïnvloedt ons als groep en als individu en draagt bij aan zowel het publieke debat over de manier waarop onze samenleving is gestructureerd als aan het

diagnosticeren en behandelen van psychische aandoeningen.

De ideeën en theorieën van de psychologie zijn deel geworden van onze dagelijkse cultuur, zodanig dat veel van haar bevindingen over gedrag en geestelijke processen nu als voor de hand liggend worden gezien. Terwijl sommige ideeën van de psychologie onze instinctieve gevoelens bevestigen, zijn er evenveel die ons aan het denken zetten; psychologen hebben vaak het publiek geshockeerd en ontstemd als hun resultaten gevestigde overtuigingen onverwierpen.

In haar korte geschiedenis heeft de psychologie ons veel aangereikt wat onze manier van denken heeft veranderd en wat ook heeft geholpen onszelf, anderen en de wereld waarin we leven te begrijpen. Ze heeft heilige huisjes aan de kaak gesteld, verontrustende waarheden aan het licht gebracht en verbluffende inzichten en oplossingen voor complexe problemen geleverd. Haar toenemende populariteit als universitaire studie is niet alleen een teken van haar relevantie voor de moderne wereld, maar ook van het plezier en de stimulans die kunnen worden verkregen uit het verkennen van de mysterieuze wereld van de menselijke geest in al zijn rijkdom en diversiteit. ■

Het doel van de psychologie is ons een geheel ander idee te geven van de dingen die we het beste kennen.

Paul Valéry

